

การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

SUPERVISION OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND ACADEMIC PERFORMANCE OF
SCHOOLS UNDER RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

สุพร ธงชัย¹
ประเสริฐ อินทร์รักษ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2) การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 113 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน โรงเรียนละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 452 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามตามแนวคิดของกลิคแมน กอร์ดอน และรอส กอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The objectives of this research were to find : 1) the supervision of school administrators under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, 2) the academic performance of schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, 3) the relationship between the supervision of school administrators and academic performance of schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample of this research were 113 schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2. The four respondents from each school were administrators and teachers total of 452 respondents. The research instrument for collecting the data was a questionnaire based on Glickman, Gordon and Ross-Gordon's concept. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
²อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

The findings revealed that:

1. The supervision of school administrators under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, in overall and each aspect, were rated at a high level.
2. The academic performance of schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, in overall and each aspect, were rated at a high level.
3. There was a relationship between the supervision of school administrators and academic performance of schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 at .01 level of significance.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 80 ข้อ 3 กำหนดไว้ว่า รัฐจะต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำเนิ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาต่างมีอุดมการณ์ และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาค้นได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์ อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่าง ปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษายันพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษายเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

หากพิจารณาถึงสภาพปัญหาสังคมไทยจากแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ที่กล่าวไว้ว่า มีอัตราเด็กในวัยการศึกษายันพื้นฐานเข้าสู่การศึกษาในระบบได้อย่างน่าพอใจในระดับหนึ่ง

และมีอัตราผู้เข้าเรียนการศึกษานอกระบบในอัตราก้าวหน้า แต่ก็ยังพบว่ามีปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อกลุ่มเด็กวัยดังกล่าวนี้ ทำให้ผลของการจัดการศึกษาไม่ทั่วถึง ด้วยคุณภาพและประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งเนื่องมาแต่ปัญหาการวางแผนและการจัดการด้านการศึกษาไม่เหมาะสม ทั้งในเรื่องหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน ที่ไม่สามารถสนองต่อวิถีชีวิตและความต้องการของกลุ่มเด็กด้อยโอกาส ขาดรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ซึ่งจะเป็นทางเลือกให้แก่กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ไม่สามารถเข้าเรียนในระบบโรงเรียนปกติได้ ปัญหาการจัดให้บริการทางการศึกษายังไม่เสมอภาคและทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้แก่ บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ มีร่างกายพิการ ทูพพลภาพ บุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส รวมทั้งบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่ยังไม่ได้รับการศึกษาที่มีรูปแบบที่เหมาะสมกับความสามารถหรือศักยภาพของแต่ละบุคคล รวมถึงปัญหาด้านการลงทุนทางการศึกษาที่มีข้อจำกัดกับความสามารถทางด้านการศึกษา นอกจากนั้นปัจจัยภายนอก ซึ่งมีผลกระทบต่อกลุ่มเด็กในปัจจุบัน เช่น ยาเสพติด ความยากจน ทูพโภชนาการ ความเจ็บป่วยยังเป็นมูลเหตุสำคัญอีกด้วย ผลแห่งปัจจัยกระทบเช่นนี้ทำให้ผลิตผลของการศึกษาย่อหย่อนและกระทบถึงสังคมโดยรวม ทำให้สมรรถนะของประเทศไร้ประสิทธิภาพในการแข่งขันกับนานาชาติ และไม่อาจเทียบได้กับมาตรฐานการศึกษาของนานาชาติ

ปัญหาของการวิจัย

จากการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2552 - 2555 พบว่ามีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา ซึ่งอาจจะเกิดจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านการบริหารวิชาการและการนิเทศภายใน ซึ่งผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนเป็นผลผลิตที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 และ 2553 ที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลงทุกกลุ่มสาระ เมื่อเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมา และเป็นเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 ได้ดำเนินการพัฒนาครูผู้สอน โดยเฉพาะใน 5 กลุ่มสาระหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษและสังคมศึกษาด้วยการอบรมครูผู้สอนสาระดังกล่าวทุกคน รวมทั้งส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ และนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 จึงมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้กับโรงเรียนที่มีผลการประเมินการอ่านภาษาไทย ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ผลการสอบ LAS และผลสอบ O-Net ปีการศึกษา 2553 ต่ำและอยู่ลำดับสุดท้าย 23 โรงเรียนจากการจัดลำดับทุกโรงเรียนในสังกัดให้มีคุณภาพสูงขึ้น

จากผลการวิเคราะห์ พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนต้องหาวิธีแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ วิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้คือ การนิเทศภายในโรงเรียน เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่สภาพการปฏิบัติจริงในการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่ามีกรณีปฏิบัติกันน้อยมาก เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดให้การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นงานที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและครบกระบวนการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

จากสภาพปัญหาและสาเหตุดังกล่าวเบื้องต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
2. เพื่อทราบการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

วิธีการวิจัย

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่ใช้แผนแบบการวิจัยในลักษณะประชากรกลุ่มเดียว ศึกษาสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง (The one Shot Non - Experimental Case Studies)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 152 โรง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 113 โรง ซึ่งกำหนดโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน
2. ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ตามแนวคิดของ กลิกแมน กอร์ดอน และ รอยช กอร์ดอนประกอบด้วยงาน 5 ด้าน คือ

2.1 การให้การช่วยเหลือครูโดยตรง (X1) (direct to assistance) หมายถึง การใช้ยุทธวิธีในการช่วยเหลือครูหลาย ๆ วิธี เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้การนิเทศการศึกษา

2.2 งานพัฒนากลุ่ม (X2) (group development) หมายถึง กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพของทีมงานโดยการทำให้กลุ่มมีความใกล้ชิดกันโดยจัดประชุม เพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.3 งานพัฒนาวิชาชีพ (X3) (professional development) หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการเลือก ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

2.4 งานพัฒนาหลักสูตร (X4) (curriculum development) หมายถึง กระบวนการที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติของบุคลากรให้เป็นที่ดีขึ้นเพื่อให้บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้วนั้นปฏิบัติงานได้ผลตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 งานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (X5) (action research) หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน หรือปัญหาต่าง ๆ ในห้องเรียน โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3) ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ประกอบด้วย

3.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ (y1) หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการรวบรวม จัดระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (y2) หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรท้องถิ่นจะสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นการเรียนรู้จากภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น

3.3 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (y3) หมายถึง การจัดทำหลักสูตรการปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะกับความต้องการของบุคคลและสภาพสังคม

3.4 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (y4) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ทุกช่วงชั้น ทุกชั้นปี ตามแนวการจัดการศึกษา แนวปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นการบูรณาการการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติจริงของผู้เรียน

3.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (y5) หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ มีความคิด มีคุณธรรม และมีลักษณะนิสัยตามจุดหมายของหลักสูตร

3.6 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (y6) การวัดผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนดตัวเลขแทนปริมาณของสิ่งต่างๆ ที่ต้องการการวัดหรือคุณลักษณะที่ต้องการวัดอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ โดยจะต้องมีเครื่องมือที่ใช้วัดและผลการวัดที่ได้จะตอบคำถามที่ว่าสิ่งที่วัดมีจำนวนมากน้อยเท่าไร การเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การนำผลการเรียน ผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์การทำงาน การฝึกอาชีพ มาเทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ต่อเนื่องตามหลักสูตรของโรงเรียนที่เทียบโอนผลการเรียน

3.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (y7) หมายถึง การให้ผู้บริหารทำการวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งจัดทำนโยบายและวางแผนบริหารจัดการให้โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.8 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (y8) หมายถึง การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้อย่างเพียงพอ หลากหลาย ทั้งถึงพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท

3.9 การแนะแนว (y9) หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจ ตนเองและสิ่งแวดล้อม ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิตวางแผนการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข

3.10 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (y10) การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยครูในโรงเรียนหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.11 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (y11) หมายถึง การส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อบรมเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ

3.12 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (y12) หมายถึง การพัฒนา ด้านวิชาการของโรงเรียน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปรียบเทียบทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางวิชาการ

3.13 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (y13) หมายถึง การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนจัดการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ

3.14 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (y14) หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ทั้งแนวทางการจัดทำหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลการเรียน เพื่อนำไปสู่การจัดทำระเบียบและเอกสารประกอบการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการตามหน้าที่ของเอกสาร

3.15 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา (y15) หมายถึง การคัดเลือกหนังสือตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพหนังสือเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการตรวจพิจารณา หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์เอกชน

3.16 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (y16) หมายถึง การประยุกต์เครื่องมือ วัสดุและวิธีการไปส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมใหม่เพื่อการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก (Forced choice) สอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ประสบการณ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. บัณฑิตวิทยาลัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการ โรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 113 โรงเรียน ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการวิจัย

3. ผู้วิจัยนำไปจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ทั้ง 113 โรงเรียน

4. ผู้วิจัยคิดตามแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ทั้ง 113 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส

2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ ระดับการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best) ดังนี้

ค่ามัธยฐานเลขคณิต 1.00 - 1.49 หมายถึง การนิเทศของผู้บริหารหรือการปฏิบัติงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่ามัธยฐานเลขคณิต 1.50 - 2.49 หมายถึง การนิเทศของผู้บริหารหรือการปฏิบัติงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัธยฐานเลขคณิต 2.50 - 3.49 หมายถึง การนิเทศของผู้บริหารหรือการปฏิบัติงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐานเลขคณิต 3.50 - 4.49 หมายถึง การนิเทศของผู้บริหารหรือการปฏิบัติงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก

ค่ามัธยฐานเลขคณิต 4.50 - 5.00 หมายถึง การนิเทศของผู้บริหารหรือการปฏิบัติงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการนิเทศกับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามลำดับ

2. การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 16 ด้าน โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รองน้อยที่สุดคือ ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียน และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด

3. การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกสูงทุกคู่กับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนาบุคลากร การช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากการคัดเลือกผู้บริหารในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามีขั้นตอนที่คัดกรองและเลือกสรรบุคคลที่มีความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่ง จึงทำให้สถานศึกษาได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ

ซึ่งการนิเทศเป็นบทบาทที่สำคัญของการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในปัจจุบันมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการบริหารงานที่บูรณาการความรู้ความสามารถของคนในองค์กรเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน อันนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการนั้น ๆ จึงทำให้การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดนตรี ศรีสุวรรณ ได้ศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนได้นิเทศครบทั้ง 5 ด้าน โดยมีการนิเทศอยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือ การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนาบุคคล และการพัฒนาวิชาชีพส่วนอีกด้าน คือ สื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการนิเทศที่มีระดับการปฏิบัติความถี่ต่ำสุด คือ จัดทำแผนการสอนได้ครบทุกรายวิชา รองลงมาคือ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

2. จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 16 ด้าน โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รองน้อยที่สุดคือ การคัดเลือกหนังสือแบบเรียน และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา ประกอบกับในปัจจุบันมีระบบการประเมินคุณภาพของการศึกษา ซึ่งงานวิชาการเป็นดัชนีที่สำคัญในการเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของสถานศึกษา จึงทำให้การปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากการวิจัย พบว่า การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกสูงทุกคู่กับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

บุรีรัมย์ เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน อาจเนื่องมาจากการนิเทศของผู้บริหารเป็นการให้ข้อคิด การชี้แนะ ตลอดจนการสั่งการต่าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของครูผู้สอน โดยเฉพาะการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามี ความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน หมายความว่า หากมีนิเทศมากขึ้นเท่าใดจะทำให้การปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา มากขึ้นในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต เสาวกอนซ์ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภารกิจนิเทศกับการปฏิบัติเชิงประสิทธิภาพ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ภารกิจนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละภารกิจพบว่า ทุกภารกิจอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนา กลุ่มการช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและปัญหาในการเรียนการสอนและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นแนวในการพัฒนาการเรียน การสอน

2. ควรมีการนำการวิจัยมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนและนำผลที่ได้จากกิจกรรมนั้นไปใช้ปรับปรุง การสอนผ่านกระบวนการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง การสอน

3. ควรมีการให้คณะทำงานเลือกแบบการวิจัยและการประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล เพื่อการวิจัยในเรื่องดังกล่าวบรรลุตามวัตถุประสงค์โดยใช้ การวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิให้คำปรึกษา

4. ควรมีการประเมินคุณภาพหนังสือเรียนด้านเนื้อหา ภาษา กิจกรรม ภาพ ตาราง แผนภูมิ ก่อนการนำมาใช้กับนักเรียน โดยมีนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะ

5. ควรมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล การผลิต จัดหา พัฒนา ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการนิเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษารบุรีรัมย์ เขต 2

2. ควรมีการวิจัยว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการปฏิบัติ งานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษารบุรีรัมย์ เขต 2

3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รบุรีรัมย์ เขต 2 เชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกอีกแนวทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

ดนตรี ศรีสุวรรณ. “การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, 2549.

บัณฑิต เสาวกอนซ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างภารกิจนิเทศกับ การปฏิบัติเชิงประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

สถาบันพระปกเกล้า. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2552.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **มาตรฐานการศึกษาของชาติ.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหાયบลิ๊ก และการพิมพ์, 2548.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนการศึกษา แห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559).** กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวาน กราฟฟิคจำกัด, 2545.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. **แผน ปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555.** รบุรีรัมย์ : กลุ่มนโยบายและแผน, 2555.

John W. Best. **Research in Education.** Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall Inc, 1970.

Rensis Likert, **New Pattern of Management.** New York : McGraw - Hill, 1961.

Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan. “Determining Sample Size for Research Activities,” **Journal for Education and Psychological Measurement,** No 3, November, (1970).